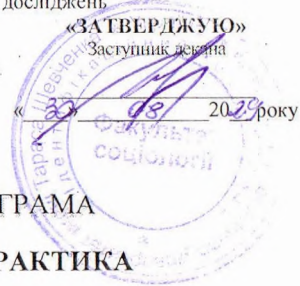

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра методології та методів соціологічних досліджень

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2019/2020
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	диференційований залік

Викладач: Олійник О.В.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2019

Розробник: кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри методології та методів соціологічних досліджень Олійник Оксана Валеріївна

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри методології та методів соціологічних досліджень

(Сидоров М.В.-С.)

Протокол № 1 від «28» 08 2019 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «30» 08 2019 року № _____
Голова науково-методичної комісії _____ (Петренко-Лисак А.О.)

1. Мета практики – полягає у забезпеченні закріплення теоретичних знань технологій проведення емпіричного соціологічного дослідження, набуття відповідних практичних навичок самостійної роботи, вихованню персональної відповідальності майбутнього соціолога-дослідника за якість проведення соціологічних досліджень, оволодінні студентами сучасних методів та форм організації та інструментарієм цих досліджень. Метою проведення практики є також закріплення знань з методології та методів збору соціологічної інформації, вміння проведення польового етапу дослідження та ознайомлення студентів-практикантів з провідними центрами соціологічних та маркетингових досліджень – можливими місцями їх майбутнього працевлаштування.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни/практики:

1. Знати методологію соціологічного дослідження.
2. Володіти основними методами соціологічних досліджень.

В ході навчальної практики поглиблюються знання та закріплюються навички з таких дисциплін:

- загальної спрямованості: «Вступ до спеціальності», «Загальна соціологія»
- науково-теоретичної спрямованості: «Науковий образ світу»
- дослідницько-прикладної спрямованості: «Методи збору соціологічних даних», «Методи аналізу соціологічних даних», «Практикум з методів збору соціологічних даних».

3. Анотація практики: Навчальна практика є обов'язковою складовою процесу підготовки студентів освітньо-професійного рівня «бакалавр» за спеціальністю 054 - «Соціологія». Дана програма практики базується на засадах «Положення про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка», затвердженого Розпорядженням ректора №16 від 23 березня 2007 року, «Положення про навчальну практику з методів збору соціологічної інформації», затвердженого деканом факультету. Навчальна практика посідає центральне місце у фаховій підготовці соціологів, є невід'ємною складовою часткою процесу підготовки спеціалістів на факультеті соціології, оскільки вона безпосередньо спрямована на формуванні навичок професійної діяльності. Навчальна практика забезпечує знайомство студентів з процесом організації та технологією проведення емпіричних соціологічних досліджень.

4. Завдання (навчальні цілі): ознайомлення студентів-практикантів з методами та процедурами проведення емпіричних соціологічних досліджень; оволодіння сучасними методами збору соціологічної інформації, її обробки та аналізу; ознайомлення студентів-практикантів зі змістом, підготовкою та оформленням документів, що складаються під час проведення соціологічного дослідження; формування у студентів-практикантів творчого та відповідального підходу до проведення соціологічного дослідження.

Під час проведення практики студенти-практиканти мають:

- ознайомитись з основними етапами проведення соціологічного дослідження;
- оволодіти вміннями написання аналітичних звітів за результатами емпіричного дослідження, формулювати висновки і практичні рекомендації;
- набутти навички роботи в дослідницькому колективі під час організації та проведення емпіричного соціологічного дослідження.
- розробити Програму соціологічного дослідження;
- розробити інструментарій дослідження;
- провести польовий етап дослідження;
- провести обробку та аналіз зібраної інформації; скласти аналітичний звіт за темою дослідження.

Процес проходження навчальної практики включає також ознайомлення студентів-практикантів зі специфікою роботи соціологічних та маркетингових центрів, що займаються як науково-дослідною, так і прикладною діяльністю.

Відповідно, практика спрямована на формування наступних компетентностей:

- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (зк1);
- Здатність працювати в команді (зк 4);
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (зк11);
- Здатність використовувати спеціалізоване програмне забезпечення в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності (фк 9);
- Вміння збирати кількісну та якісну соціологічну інформацію (фк 16).

5. Результати практики:

Код	Результат навчання (РН) (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1	Знати основні методи збору соціологічної інформації	Консультації	Спостереження, звітний контроль	35
2	Вміти застосовувати результати соціологічних досліджень у вирішенні соціальних проблем та володіти методикою і технікою соціологічних досліджень	Консультації, кураторство	Спостереження, контроль	35
3	Організація робочого дослідницького колективу	Консультації, кураторство	Спостереження, результат	15
4	Презентація результатів практики та дослідження	Консультації	Звітна презентація та документація	15

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни (код)			
	1	2	3	4
прн2. Застосовувати набуті знання на практиці.			+	
прн4. Бути критичним і самокритичним в оцінках власної професійної діяльності та професійної діяльності інших.	+	+		
прн5. Демонструвати навички командної роботи в процесі вирішення фахових завдань.		+		
прн 7 Презентувати результати власних досліджень владним органам, структурам громадянського суспільства та масовій аудиторії.				+
прн16. Розробляти програму соціологічного дослідження.			+	+

База практики. Як бази навчальної практики використовуються навчальні, наукові та виробничі підрозділи Університету, інші навчальні та наукові заклади, державні організації, установи, науково-дослідницькі підрозділи політичних партій, комерційних установ тощо, які мають необхідні умови та можливості для практичного навчання студентів соціологів КНУ імені Тараса Шевченка.

Базою навчальної практики для студентів III курсу від Київського національного університету імені Тараса Шевченка є навчальна лабораторія прикладних соціологічних досліджень при кафедрі методології та методів соціологічних досліджень факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (в рамках моніторингового опитування UNIDOS – Університетське дослідження, 11 хвиля).

Термін і форма проведення. У відповідності з навчальним планом факультету соціології проходження студентами Навчальної практики на 3 курсі передбачено протягом чотирьох тижнів 5-го семестру з відривом від навчання.

7. Схема формування оцінки.

Всі завдання, які виконує студент-практикант, підлягають диференційованій оцінці з боку викладача, який здійснює керівництво практикою від кафедри. Оцінки вносяться в щоденник практики викладачем-керівником практики від кафедри. Кінцева узагальнююча оцінка затверджується на засіданні базової кафедри. В узагальнюючій оцінці враховується рівень виконання студентом завдань практики та зміст звітних документів і їх відповідність встановленим нормативам. Для цього:

- студенти готують звіти з практики не пізніше за два-три дні до призначеної дати захисту, погоджують їх з керівниками;

- звіт щодо практики захищається на засіданні кафедри: під час захисту звіту студент має охарактеризувати особисто виконану роботу, критично оцінити здобуті навички, запропонувати і довести обґрунтованість та доцільність своїх пропозицій щодо її вдосконалення;

- при оцінці підсумків роботи студента-практиканта кафедра бере до уваги зміст, хід його захисту та відгук керівника; оцінка за практику за кредитно-модульною системою вноситься до заліково-екзаменаційної відомості та до залікової книжки студента за підписом керівника практики (система оцінювання доводиться до відома студентів на початку практики її керівниками);

- студенту, який не виконав програму практики з поважних причин, підтверджених документально, може бути надано право її повторного проходження за індивідуальним графіком з фінансуванням всіх витрат на її організацію та проведення фізичними чи юридичними особами за окремим кошторисом;

- підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри після її закінчення, а загальні підсумки підводяться на засіданні Вченої ради факультету;

- за загальними підсумками практики кожною кафедрою, факультет подає до навчальної частини університету письмовий звіт за встановленою формою.

При оцінюванні письмового звіту студентів-практикантів враховуються:

- правильність формулювань та відповідність теоретичним вимогам;
- стиль викладення (логічність та наукова відповідність);
- охайність оформлення звіту.

Диференційована оцінка за Навчальну практику за результатами виконання програми практики та індивідуальних завдань, особисто виконаних студентом під час практики.

Результати практичної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою, враховуючи бали за всі різновиди робіт, а також за звіт з практики та його захист на кафедрах.

7.1 Форми та організація оцінювання студентів

Оцінка роботи практиканта під час навчальної практики включає бали за такі види робіт:

п/п	Види робіт	Кількість балів	Хто оцінює
I	- відвідування запланованих зустрічей з керівником; - якість процесу роботи ¹ під час етапів практики ²	Мінімум – 30 балів Максимум – 50 балів	Керівник від кафедри

II	- результативність дослідження: успішність виконання Технічного завдання ³	Мінімум – 18 балів Максимум – 30 балів	Керівник від кафедри
III	- поточне звітування про роботу; - письмовий звіт про проходження практики	Мінімум – 6 балів Максимум – 10 балів	Керівник від кафедри
IV	- звіт на кафедрі та оцінювання підсумків	Мінімум – 6 балів Максимум – 10 балів	Викладачі кафедри

- підсумкове оцінювання – диференційований залік

7.2 Шкала оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90-100	відмінно
75 ⁴ -89	добре
60-74	задовільно
1-59	незадовільно

8. Структура практики.

Загальний обсяг – 180 год.

Завдання навчальної практики

Під час проведення практики студенти-практиканти мають:

- самостійно організувати процес проведення соціологічного чи соціального дослідження або його окремого етапу;

- закріпити вміння з написання звітів за результатами проведеного дослідження, а також формулювання висновків і практичних рекомендацій;

- набути навички організації роботи та безпосередньої праці в дослідницькому колективі під час організації та проведення емпіричного соціологічного дослідження.

Під час проходження практики студенти-практиканти мають:

- ознайомитись з Технічним завданням⁵ соціологічного дослідження;
- визначити необхідні ресурси для виконання замовлення;
- організувати дослідницький колектив з числа студентів, які проходять практику, розподілити між собою виконавські ролі, визначити обов'язки виконавців, форми контролю та оцінки роботи;
- скласти стратегічний та робочий плани робіт;
- в разі необхідності проведення емпіричного дослідження – скласти робочий план проведення та програму соціологічного дослідження, розробити інструментарій дослідження та провести польовий етап;
- провести обробку та аналіз зібраної інформації, скласти звіт та розробити практичні рекомендації щодо вирішення проблемної ситуації.

Перелік документів, які готуються в процесі проведення практики керівниками та студентами.

Головні документи практики визначають зміст навчального процесу на різних етапах

³ Звітна інформація, що викладена в аналітичній записці та звітних документах проведеного дослідження, презентація Звітних матеріалів Замовнику. Зокрема, задоволеність Замовника представленими результатами проведеної роботи від Виконавця (групи студентів-практикантів).

⁴ Студенти, які отримують бал за проходження практики нижчий за 75 балів не можуть претендувати на присвоєння професійної кваліфікації 2442.2 – соціолог та 2442.1 – молодший науковий співробітник (соціолог).

⁵ Технічне завдання ґрунтується на реальній соціальній проблемі, яка потребує вивчення та рекомендацій з її вирішення.

¹ Вчасність, відповідальність – у виконанні; корисність, виконання роботи у відповідності до поставлених задач, повнота, правильність, індивідуальний внесок (ідей, дій) – в безпосередній роботі над дослідницьким проектом.

² Детально етапи визначаються Керівником практики від кафедри згідно Технічного завдання та Робочого плану.

проходження практики, основні вимоги до студентів-практикантів та містять форми контролю за їх виконанням.

До документів практики відносяться:

- наказ про навчальну практику;
- положення про навчальну практику з методів збору соціологічної інформації;
- робоча програма навчальної практики;
- індивідуальні звіти та груповий звіт студентів про проходження практики;
- протоколи засідань кафедр;
- звіти керівників практики від кафедр;
- звіт керівника практики від факультету.

Наказ про практику (Додаток 7) є основним документом, що визначає терміни та порядок проходження практики, базові кафедри, керівників практики від кафедр, місце проходження практики, розподіл студентів-практикантів між кафедрами та викладачами, форми відповідного контролю і звіту. Проект наказу надається факультетським керівником деканові факультету. Наказ про практику складається факультетським керівником після подання кафедрами витягів з протоколів, де вказані прізвища керівників практики від кафедр та закріплених за ними студентів-практикантів.

Протоколи відповідних рішень кафедри вміщують розподіл студентів між керівниками практики, оперативний контроль за проходженням практики, результати обговорення та оцінки індивідуальних звітів практикантів.

Індивідуальні звіти студентів-практикантів є основним звітним документом студента-практиканта. На основі усного звіту та письмового індивідуального звіту на засіданні кафедри затверджується загальна оцінка за практику. Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності студента про проходження практики – письмовий звіт. Письмовий звіт разом з іншими документами подається на рецензування науковому керівникові практики від кафедри. У звіті мають бути відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки та пропозиції.

Індивідуальний звіт містить:

- перелік документів практики (Додаток 1);
- щоденник, що фіксує всі форми роботи конкретного студента під час практики (Додаток 3);
- титульний лист звіту про проходження практики (Додаток 2);
- індивідуальний звіт з описом процесу проходження практики, з означенням особисто здобутих навичок та вмінь (Додаток 4);
- відгук керівника практики.

Індивідуальні звіти студентів додаються до групового звіту.

Груповий звіт з навчальної практики містить (Додаток 5):

- інформацію про склад робочої групи дослідження та розподіл виконавських ролей;
- технічне завдання та програму дослідження;
- стратегічний та робочий плани дослідження;
- звіт дослідження (в т.ч. аналітичну записку та практичні рекомендації).

Загальний звіт про проходження навчальної практики (Додаток 6) подається факультетським керівником деканові факультету у 7-денний термін після отримання та затвердження результатів оцінки практик на засіданнях кафедр.

9. Рекомендовані джерела:

Основна (базова):

1. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження. *Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених.* – К., 2015. – 380 с.
2. Кинсбургский А.В. Как провести учебное социологическое исследование. *Уч. пособие.* – М., 2009. – 77 с.

3. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження / *вид. 2, доп.* – К., ІС НАНУ, 2007. – 320 с.

4. Рабочая книга социолога / Под общ. ред. Осипова Г.В., Изд. 4-е, стереотип. – М.: КомКнига, 2006. – 480 с.

5. Радаев В.В. Как организовать и представить исследовательский проект: 75 простых правил. – М., 2001. – 204 с.

6. Сусоколов А.А. Технология социологического исследования : *Учебное пособие.* – М., 2007. – 318 с.

7. Темницкий А.Л. Учебное исследование по эмпирической социологии. – М., 2003. – 269 с.

8. Чурилов Н. Типология и проектирование выборочного социологического исследования (*история и современность*). – К.: Факт, 2008. – 366 с.

9. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования: Учебное пособие. – 3-е изд. – М.: Омега-Л, 2007. – 568 с.

Додаткова: визначається відповідно до проблематики теми дослідження щодо питання вирішуваної проблеми.

Додаток 1.

Перелік документів індивідуального звіту

**Перелік документів,
які включено до індивідуального звіту про навчальну практику
студент(ки)а 3 курсу (П І П-б студентки/а)**

№	Назва документу
1.	Титул (Додаток 2)
2.	Індивідуальний звіт про проходження практики (Додаток 2), в т.ч. рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення практики
3.	Щоденник практики (Додаток 3)
4.	Рецензія викладача-куратора (<i>посада, вчений ступінь, звання П І П-б</i>)

Додаток 2.

Титульний лист звіту про проходження практики

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ**

КАФЕДРА _____

ЗВІТ
про проходження навчальної практики
студент(ки)а 3 курсу
П.І.поб

Керівник практики (викладач-куратор):
вч. ступінь, вч. звання, посада ПІпоб

Оцінка проходження практики: _____

Протокол засідання кафедри № _____ від _____ 201_ року

Підпис керівника практики _____

КИЇВ – 20__

Додаток 3.
Щоденник практики

ЩОДЕННИК НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
студентки/а 3 курсу факультету соціології
П І П-6

за період з «___» _____ 20__ року по «___» _____ 20__ року

Місце практики _____

Викладач-куратор _____

Дата	Вид виконаної роботи	Відмітка про виконання
1	2	3

Підпис студента(ки).

Підпис викладача-куратора.

В щоденник практики заносяться всі заходи, пов'язані з проходженням практики, інші види робіт (робота в бібліотеці, консультації з викладачем-методистом і т.п.).

Викладач-куратор оцінює кожен етап практики, як це наведено в цих рекомендаціях і виставляє оцінку в третю колонку.

Додаток 4.
Зміст індивідуального звіту з практики

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА _____

ЗВІТ
про проходження навчальної практики
студентом (кою) 3 курсу освітньої програми «Соціологія»

прізвище, ім'я, по-батькові.

В період з «___» _____ 20__ року по «___» _____ 20__ року я проходив(ла) навчальну практику на факультеті соціології

Керівник практики: *(посада, вчений ступінь, звання, П І П-6).*

За період практики мною було виконано такі види роботи:

1. Організовано робочу дослідницьку групу та розподілено обов'язки виконавців.

Описати процес та результат

2. Організовано та проведено соціологічне дослідження.

Описати процес та результат, з означенням власного внеску та здобутих вмінь та навичок

3. Рекомендації щодо вдосконалення організації та проведення практики:

3.1. Позитивні моменти в організації та змісті практики.

3.2. Негативні моменти в організації та змісті практики.

3.3. Побаження та рекомендації щодо покращення організації та змісту практики.

Дата _____

Підпис студент(ки)а _____

Підпис керівника-куратора _____

Затверджено на засіданні кафедри. Протокол № _____ від «___» _____ 201__ р.

Додаток 5.*Титул та зміст групового звіту з практики***ЗВІТ**

про проходження навчальної практики
студентами 3 курсу освітньої програми «Соціологія»

прізвища, імена, по-батькові всіх студентів робочої групи

**Зміст: перелік документів,
які включено до групового звіту про навчальну практику.**

№	Назва документу
1.	Титул
2.	Інформація про склад робочої дослідницької групи
3.	Технічне завдання
4.	Стратегічний та робочий плани дослідження
5.	Програма соціологічного дослідження
6.	Звіт соціологічного дослідження
7.	Практичні рекомендації

Додаток 6.*Загальний звіт про проходження навчальної практики***ЗВІТ**

Про проведення Навчальної практики студентів 3 курсу ОР «Бакалавр» за спеціальністю «Соціологія» освітньої програми «Соціологія» факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

1. Терміни проведення: дата місяць – дата місяць 20__ року.
2. Кількість студентів згідно наказу: __ осіб.
3. Кількість студентів, які проходили практику: __ осіб.
4. Кількість студентів, які не пройшли практику: __ осіб.
5. База практики: факультет соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
6. Оцінки за практику:
“відмінно” – __ осіб,
“добре” – __ осіб,
“задовільно” – __ осіб,
“незадовільно” – __ осіб,
“не з’явилися” – __ осіб.
7. Пропозиції щодо вдосконалення організаційних питань проведення практики: __.
8. Пропозиції щодо вдосконалення змісту практики: __.
9. Загальна кількість керівників практики: __ осіб.

Керівник практики: _____ (ПІБ керівника практики по факультету)
підпис

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Факультет соціології

НАКАЗ

« _____ » _____ 20__ р.

№ _____

Про проходження навчальної практики

студентами факультету соціології
спеціальності «Соціологія»
освітнього рівня «Бакалавр»
освітньої програми «Соціологія»

- У відповідності з навчальним планом факультету соціології у 20__/20__ навчальному році провести навчальну практику студентів спеціальності «Соціологія» освітнього рівня «бакалавр» освітньої програми «Соціологія» в період з *дата місяць* по *дата місяць* 20__ року з відривом від теоретичного навчання.
- Практику проходять __ студентів. Для забезпечення практики закріпити студентів за кафедрами факультету соціології та призначити їм наукових керівників відповідно із педагогічним навантаженням.

Перелік студентів 3 курсу спеціальності «Соціологія» освітньої програми «Соціологія», яких направлено на практику:

№	Прізвище, ініціали студентів	Науковий керівник від кафедри
Кафедра ..		
1		
2		
3		
Кафедра ...		
4		
5		
6		

- Відповідальність за навчально-методичне забезпечення практики покласти на кафедру ... (зав.каф. ПІВ).
- Базою практики є факультет соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

- Загальне керівництво практикою покласти на кафедру ... (*посада, ПІВ*).
- Контроль за проходженням практики покласти на завідувачів кафедр, наукових керівників від кафедр та керівника практики по факультету.
- Настановчі збори студентів провести *дата місяць* 20__ року о *час* (ауд. №__). Ознайомити студентів з порядком проходження Навчальної практики відповідно до Положення про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, затвердженого розпорядженням ректора № 16 від 23.03.2007 р. та програмою Практики для студентів ОР «Бакалавр» спеціальності «Соціологія» ОП «Соціологія» затвердженою Вченою радою факультету соціології. Крім того, ознайомити їх також з вимогами чинних норм про дотримання при проходженні зазначеної практики правил техніки безпеки.
- Захист студентами навчальної практики провести у період з *дата місяць* по *дата місяць* 20__ року та заслухати звіти про проходження практики на засіданнях кафедр факультету.
- До навчальної частини факультету подати звіт про результати проходження навчальної практики до *дата місяць* 20__ року.
- Звіт про проходження студентами навчальної практики подати до науково-методичного центру організації навчального процесу до *дата місяць* 20__ року.

Проректор
з науково-педагогічної роботи

В.А. Бугров

«ПОГОДЖЕНО»
Директор науково-методичного центру
організації навчального процесу

А.П. Гожик

Зворотний бік останньої сторінки Наказу про практику

Проект наказу вносить:

Декан факультету соціології

підпис

доц. А.П. Горбачик

Погоджено:

Науково-методичний центр

організації навчального процесу

Готувала/в
телефон

підпис

посада, ПІБ керівника практики від факультету

Розіслати: Канцелярія – 1 екз.

Науково-методичний центр організації навчального процесу – 1 екз.

Факультет соціології – 1 екз.